

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.082/2018/12.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke
Dr. Kovács Zsuzsanna előadó bíró
Dr. Pataki Árpád bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Kulcsár István pártfogó ügyvéd

Az alperesek:

I. rendű
II. rendű
Miniszterelnökség III. rendű
IV. rendű
Honvédelmi Minisztérium VI. rendű

Az alperesek képviselői:

Dr. Neszmélyi Zsolt jogtanácsos I. rendűért
Dr. Pándi Márk jogtanácsos II. rendűért
Dr. Kun István jogtanácsos III. rendűért
Dr. Tóth Krisztina jogtanácsos IV. rendűért
Leiterné dr. Sólyomváry Zsuzsanna jogtanácsos VI. rendűért

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.20.848/2017/3.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 25.P.25.205/2014/25.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I., III., IV. és VI. rendű alpereseknek személyenként 5.000 (ötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felperes képviselőjében eljáró pártfogó ügyvéd díját és a le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket

az állam viseli

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az I. és II. rendű alperesek között szolgáltatási szerződés jött létre, amelyben rögzítették, hogy a II. rendű alperes, mint megrendelő a 2011. október 23-i ünnephez kapcsolódóan a 4-es, 6-os villamos viszonylat Combino típusú járművein hangbemondásokat rendel meg az I. rendű alperestől, mint szolgáltatótól. Budapesten a 4-es, 6-os jelzésű villamosokon 2010., 2011. és 2014. években, az adott év október 22. és november 5. napja közötti időszakban, az 1956-os forradalom és szabadságharc kapcsán hangbemondásokat játszottak be a megállók közötti haladás során, amit tartalmukra tekintettel a felperes kifogásolt.

A kereseti kérelem és ellenkérelem

- [2] A felperes keresetében kérte megállapítani: az alperesek megsértették a gondolat és lelkiismeret, valamint a véleménynyilvánítás szabadságához való jogát, a más véleményen lévők megkülönböztetésének tilalmát, továbbá az emberi méltóságát azzal, hogy 2010., 2011. és 2014. években október 23-tól egy hétig a 4-es, 6-os villamosokon az ajtókat rázárva arra kényszerítették, hogy aktuálpolitikai előadást hallgasson az 56-os eseményekről. Kérte az alperesek jogsértéstől való eltiltását, valamint egyetemleges kötelezésüket 300.000 forint és annak kamatai megfizetésére. A jogsértést az I. és IV. rendű alperesek, mint a hangbemondást megvalósító jogi személyek, a II. rendű alperes, mint a hangbemondás megrendelője, továbbá a III. és IV. rendű alperesek, mint a megrendelő Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium jogutódjai követték el.
- [3] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és rendelkezett az elsőfokú eljárási költség és illeték viseléséről. A felperes fellebbezése alapján eljárta másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta, és az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatva rendelkezett a Magyar Országos Közjegyzői Kamarának járó eljárási díj, valamint a kereseti illeték viseléséről, továbbá a másodfokú eljárási költség és illeték viseléséről.

- [5] A jogerős ítélet indokolása szerint a személyiségi jogsértés miatt indult per tárgya a Ptk. 2:42. § alapján védett általános, vagy a Ptk. 2:43. §-ban nevesített személyiségi jog megsértése, nem pedig az Alkotmányból vagy az Alaptörvényből levezetett alkotmányos követelmények vizsgálata. Ezért a személyiségi jogi perben nem lehet azt vizsgálni, hogy az alperesekkel összefüggésbe hozott közlések tartalma és tömegközlekedési járművön való sugárzása megfelel-e a jogállamiság követelményének, politikai propaganda-e vagy sem. A felperes az 56-os történelmi eseményre vonatkozó véleményét politikai vagy egyéb meggyőződése szerint magáénak vallhatta, a villamoson elhangzott közlések elfogadására senki nem kényszerítette, véleménye megalkotásában, illetve kinyilvánításában senki nem korlátozta. A villamoson elhangzott közlésekre vonatkozó véleményalkotáshoz, azokkal való azonosuláshoz vagy szembehelyezkedéshez semmilyen hátrány még közvetetten sem volt kapcsolható a perbeli nem vitatott tényállás alapján. A felperesnek az Alkotmány 60. § (1) bekezdésében és az Alaptörvény VII. Cikkének (1) bekezdésében biztosított gondolat, lelkiismeret szabadságához való joghoz, az Alkotmány 61. § (1) bekezdése és az Alaptörvény VIII. Cikk (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítás szabadságához való joghoz és a hátrányos megkülönböztetés tilalmához való alapjogok kapcsán a Ptk. 2:42. §-a szerinti általános személyiségvédelem keretében a személyisége semmilyen sérelmet nem szenvedett el. A véleménynyilvánítás szabadságának nem része a mások véleményétől való feltétlen tartózkodás, a tudomásszerzés kizárása. A nem kívánt, vagy vitatott információtól, véleményről való tudomásszerzés önmagában kényszerítésnek, a magánautonómia megsértésének nem minősül, politikai plakátok, híradások, köztéren történő felszólalások által mindennapos eseménynek tekinthető. Ezek a jelenségek személyiségi jogsértést az audiovizuális kommunikációs eszközök világában nem valósítanak meg. A két villamosmegálló között egy nemzeti ünnep kapcsán elhangzó, akár vitatható történelmi eseményekre vonatkozó hangbemondás az emberi méltóságot sértő kényszerítésnek, a személy autonómiájának, integritásának megsértését okozó beavatkozásnak nem tekinthető. A tömegközlekedés önkéntes igénybevételére, a közlés jellegére, időtartalmára figyelemmel nem minősül olyan cselekménynek, amely a felperest a személyiségét meghatározó valamely lényeges meggyőződésével összeegyeztethetetlen cselekvésre készítené.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [6] A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és a keresetének való helyt adás érdekében. Előadta, hogy a kereset benyújtására az 1956-os eseményekkel kapcsolatos tájékoztatások nyújtottak alkalmat, szándéka azonban valamennyi, eseménytől és témától független, propaganda jellegű tájékoztatás elleni fellépés volt. A perben eldöntendő kérdés ezért az, hogy

jogállamban az emberi jogok tiszteletben tartása mellett rá lehet-e kényszeríteni bárkire egy politikai vélemény, állásfoglalás meghallgatását, amelyre az eljáró bíróságok nem adtak választ. A Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdései alapján a személyiségi jog általános védelmén keresztül kellett a perben vizsgálni az emberi méltóság részét képező gondolat és lelkiismeret szabadságához, a véleménynyilvánítás szabadságához való jogok érvényesülését, amelyre az eljárás során ugyancsak nem került sor. A gondolat, a lelkiismeret szabadsága és a meggyőződés megválasztása magában foglalja a más véleménytől való tartózkodás jogát is, az emberi méltóságot pedig sérti az, hogy az I. rendű alperes az ajtót az utasokra zárva politikai propagandát folytatott. Tévesen állapították meg az eljáró bíróságok, hogy a vélemény nyilvánításában nem volt akadályozva.

- [7] Az I., III., IV. és VI. rendű alperesek a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [8] Tévesen hivatkoztak az I., IV. és VI. rendű alperesek arra, hogy a felperes a felülvizsgálati kérelmét a benyújtására nyitva álló 60 napos határidőn túl terjesztette elő, ezért indokolt a felülvizsgálati kérelem hivatalból való elutasítása. A felperes jogi képviselője részére a jogerős ítélet 2017. október 2-án szabályszerűen kézbesítésre került. A felperes - jogi képviselője útján - a felülvizsgálati kérelmét 2017. november 15-én, a Pp. 272. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn, 60 napon belül nyújtotta be. Ezért a felülvizsgálati kérelem hivatalból való elutasításának a Pp. 272. § (1) bekezdése alapján nincs helye.
- [9] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint megalapozatlan.
- [10] Az eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a felperes által sérelmezett helyzet, miszerint a felperes az általa propagandának minősített tartalmú közlés elhangzását volt köteles elviselni a tömegközlekedési eszközön két megálló között, nem sértette a felperes által megjelölt alapjogokat és azokon keresztül a személyiségi jogát. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy az alperesek sérelmezett helyzettel összefüggésbe hozott magatartása személyiségi jogsérelem okozására nem volt alkalmas.
- [11] A felperes felülvizsgálati kérelmében - hangsúlyozva, hogy szándéka valamennyi, eseménytől és témától független, propaganda jellegű tájékoztatás elleni fellépés volt - lényegében azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem vizsgálták és nem foglaltak állást abban a kérdésben, hogy egy jogállamban, az emberi jogok tiszteletben tartása mellett rá lehet-e kényszeríteni bárkire egy politikai

vélemény, állásfoglalás meghallgatását.

- [12] A Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdései alapján a személyiségi jogok általános védelme abszolút szerkezetű jogviszony, ami azt jelenti, hogy mások személyes autonómiáját mindenki köteles tiszteletben tartani. A jogviszony jellegéből azonban nem következik, hogy a személyiségi jog megsértésének megállapításához nélkülözhető lenne valamely konkrét magatartással az érintett konkrét személyt személyiségében ért támadás, és e magatartással okozati összefüggésben a sérelem, illetve hátrány meghatározása. A személyiségi jog sérelmét általánosságban megállapítani nem lehet. A perbeli esetben az alperesek terhére rótt magatartás a felperes személyére nem vonatkoztatható.
- [13] Helyesen hivatkozott arra az elsőfokú bíróság, hogy a polgári jog által biztosított személyiségvédelem körében az ember személyiségét alkotó lényegi tulajdonságok és ismérvek összessége jelenti az emberi méltóságot és - külön nevesített személyiségi jogok hiányában - a személyiséget ebben a vonatkozásban ért támadás ad csak alapot az emberi méltóság sérelme miatti személyiségi jogvédelemre. Ebből következően, amint azt a másodfokú bíróság is helytállóan megállapította, a személyiségi jog megsértése miatt indult per kereteit meghaladja annak vizsgálata, hogy a kifogásolt közlések tartalma és tömegközlekedési eszközön való sugárzása megfelel-e a jogállamiság követelményének, politikai propagandának minősülnek-e. A felperes által sérelmezett helyzet miatti fellépésre a személyiségi jogi per nem alkalmas jogvédelmi eszköz.
- [14] Az eljáró bíróságok az általános személyiségvédelem anyajogán, az emberi méltóságon keresztül meghivatkozott Alkotmányban, illetve Alaptörvényben biztosított alapjogok sérelmének hiányát helytállóan állapították meg. A gondolat, lelkiismeret és véleménynyilvánítás szabadságához való jogot nem sérti az egyén meggyőződésétől eltérő vélemény, politikai nézet kinyilvánítása. Az emberi méltóság megsértésére pedig az a helyzet, hogy két megálló között a tömegközlekedési eszközön zárt ajtók mellett kényszerült a felperes hallgatni a közleményt, ugyancsak nem alkalmas. Az emberi méltóság sérelmét általában az egyén személyiségének lényegét alkotó vonások alapján történő megnyilvánulás teszi megállapíthatóvá. A felperes által sérelmezett helyzet a felperest emberi mivoltában nem alázza meg, és a kényszerítés sem volt megállapítható, miután a következő megállóban a felperes a járművet szabadon elhagyhatta.
- [15] Mindezekre tekintettel jogszabálysértés nélkül utasította el a jogerős ítélet a keresetet. Ezért a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[16] Ptk. 2:42. § (1) és (2) bek.

Záró rész

[17] A Kúria az eredménytelen felülvizsgálattal élő felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felülvizsgálati ellenkérelmet előterjesztő alperesek jogtanácsosi képviseletével felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései szerint megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.

[18] A Kúria a Pp. 87. § (2) bekezdés alapján rendelkezett a felperes pártfogó ügyvédi képviseletével a felülvizsgálati eljárásban felmerült díj, valamint a felperes személyes költségmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés és 14. § alapján a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam által való viseléséről.

Budapest, 2019. március 20.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k.
előadó bíró, Dr. Pataki Árpád s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

AM

tisztviselő